

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในรูปแบบ
การกักขังในบ้าน (House Arrest)

จัดทำโดย นายฐิติพันธุ์ มนุจันทรธ
รหัส 15039

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในรูปแบบ
การกักขังในบ้าน (House Arrest)

จัดทำโดย นายฐิติพันธุ์ มนูญนทร์
รหัส 15039

หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 15 ปี 2567
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัจจุบันกรมราชทัณฑ์กำลังเผชิญกับสถานการณ์ “ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการควบคุม รวมถึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังกลับตนเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม หากไม่สามารถลดปริมาณผู้ต้องขังค้ำพิพากษาให้ลงโทษด้วยการคุมขัง แนวทางแก้ไขหนึ่ง น่าจะได้แก่ การนำมามาตรการการลงโทษระดับกลาง ซึ่งประกอบด้วย (1) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (2) การทำงานบริการสังคม (3) การใช้ค่ายทหาร (4) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว และ (5) การกักขังในบ้าน มาใช้มากขึ้น เพราะมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม เนื่องจากเป็นการลงโทษเพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดแก้ไขฟื้นฟูตนเอง สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาพฤตินิสัยที่เข้มงวดกว่าการคุมประพฤติทั่วไป ประเทศไทยได้นำการลงโทษระดับกลางซึ่งมีเงื่อนไขในการใช้กับผู้กระทำผิดแตกต่างกัน ใน 4 มาตรการแรก มาใช้เพื่อแก้ปัญหาข้างต้นแล้ว แต่กลับพบว่า ไม่สามารถแก้ไขปัญหามากนัก ในขณะที่ต่างประเทศมีการใช้มาตรการลงโทษครบทั้ง 5 วิธีการ และยังคงพบว่าการกักขังในบ้าน สามารถช่วยให้ผู้กระทำผิดในคดีลหุโทษมีโอกาสได้รับการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยภายใต้สภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้อย่างแท้จริง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เห็นว่าควรนำการกักขังในบ้านมาใช้เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ เนื่องจากมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในสถานที่อื่น นอกจากเรือนจำรองรับอยู่แล้ว โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษานำร่อง ดังนี้ (1) กระทรวงยุติธรรม ควรมีบทบาทในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการนำการกักขังในบ้านมาใช้ โดยเริ่มจากการวางกฎเกณฑ์ ทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานในสังกัดทำงานประสานกัน (2) ศาล ควรจัดอบรมผู้พิพากษาให้มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดในการลงโทษอื่นแทนการจำคุก เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่และการใช้ดุลยพินิจเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการลงโทษด้วยวิธีนี้ (3) กรมคุมประพฤติ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่ศาลเห็นควรให้รับโทษด้วยการกักขังในบ้าน ตลอดจนสนับสนุนเจ้าหน้าที่และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (EM) สำหรับติดตามตัวและควบคุมผู้กระทำผิด

การศึกษานำร่องควรเริ่มพิจารณาผู้กระทำผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรง เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จราจร ความผิดครั้งแรก และยาเสพติดรายเล็ก ๆ ที่ศาลพิพากษาจำคุกไม่เกิน 5 ปี ผลการศึกษาจะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูประบบการลงโทษลดปริมาณ ค้ำพิพากษา เพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังในเรือนจำ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจนำมากล่าวได้ทั้งหมด ในลำดับแรกผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วย เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร เอกอัครราชทูต ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ที่ได้กรุณาสละเวลาในการชี้แนะ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ เพื่อให้การเขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคลครั้งนี้ ออกมาสมบูรณ์ที่สุด

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา นายสหากรณ์ เพ็ชรนรินทร์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ ที่กรุณาสันับสนุนให้ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 15 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการรับราชการในกรมราชทัณฑ์ กระทั่งวงยุติธรรมต่อไป โดยในระหว่างที่ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมการอบรมในหลักสูตรนักการทูตนี้ มีเพื่อนข้าราชการหลายท่านที่ต้องมาปฏิบัติหน้าที่แทนข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอแสดงความซาบซึ้งใจและขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ โดยหวังว่าจะสามารถตอบแทนเพื่อนข้าราชการเหล่านี้ได้บ้าง ในห้วงเวลาการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่เหลืออยู่ ตลอดจนขอขอบคุณ ดร. กลยุทธ์ พานาพันธ์ อดีตผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์ และผู้อนุเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานการศึกษาครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณครอบครัวที่มีความเข้าใจ สนับสนุนและสละเวลาให้ข้าพเจ้าได้ใช้ในการทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลอย่างเต็มที่โดยไม่ต้องกังวลใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภรรยาของข้าพเจ้าที่คอยถามไถ่และให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด

ฐิติพันธุ์ มนูญทรัพย์

กันยายน 2567

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา	1
1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	4
บทที่ 2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา	6
2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา	6
2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา	6
2.3 สรุปผลการศึกษา	20
บทที่ 3 ข้อเสนอ	24
3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย	24
3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	25
บรรณานุกรม	28
ประวัติผู้เขียน	33

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ข้อเสนอรูปแบบการลงโทษระดับกลางเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย	8
ตารางที่ 2	สถิติการปฏิบัติผิดเงื่อนไขของผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring)	11
ตารางที่ 3	ค่าใช้จ่ายในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้กระทำผิด	13

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง และความสำคัญของหัวข้อที่จะศึกษา

กรมราชทัณฑ์ มีภารกิจสำคัญในการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแล โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรม เพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูผู้ต้องขังและบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแล ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ ตลอดจนได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพสุจริต สามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข และได้รับการยอมรับจากสังคม (กรมราชทัณฑ์, 2566ก) โดยต้องดำเนินงานตามภารกิจ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเชื่อถือได้ เป็นที่ยอมรับของประชาชนและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ได้แก่ (1) ด้านความมั่นคง ประเด็นการรักษาความสงบภายในประเทศ และประเด็นการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม (2) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นกระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค และประเด็นพัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา การปฏิบัติงานตามภารกิจกรมราชทัณฑ์จึงต้องมีการกำหนดเป้าหมาย ตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างระบบงานราชทัณฑ์ ที่มีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมที่ผิดต่อกฎหมายหรือพฤติกรรมของอาชญากรได้ต่อไป (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2562)

จากรายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2567 ปรากฏจำนวนผู้ต้องขังทั้งสิ้น 298,200 คน (ชาย 261,568 คน และหญิง 36,632 คน) ซึ่งเกินความจุมาตรฐานที่เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศสามารถรองรับได้ที่ 238,580 คน ประเทศไทยจึงกำลังเผชิญกับสถานการณ์ “ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” ซึ่งสวนทางกับจำนวนเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ที่มีอยู่เพียง 14,461 คน คิดเป็นสัดส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังคือ 1 : 20 ในขณะที่มาตรฐานสากล (UNOPS Technical guidance for prison planning) กำหนดอัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังที่เหมาะสม คือ 1 : 5 ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการควบคุมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณค่าของสังคม ตลอดจนไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากมีสถานที่จำกัดการจัดโปรแกรมการแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังจึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก

รศ.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2563) รองอธิการบดีฝ่ายความยั่งยืนและบริหารศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เสนอวิธีหนึ่งที่จะแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ คือ แยกผู้ต้องขังออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่สมควรติดคุก เพราะทำความผิดจริง มีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อสังคมและ ไม่มีแนวโน้มจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลุ่มที่สอง คือ “คนที่ไม่ควรติดคุก กลับอยู่ในคุกจำนวนมาก” สรุปว่า “คุก ควรมีไว้ขัง อาชญากร” ดังนั้น คนที่ไม่ใช่อาชญากร ก็ไม่ควรถูกนำไปขังไว้ในคุก โดยเฉพาะเรือนจำไทยผู้ต้องขังส่วนใหญ่มาจากคดีอาชญากรรม แต่ในต่างประเทศผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมจะมีเฉพาะผู้ร้ายใหญ่เท่านั้น ดังนั้นหากจะแก้ไขปัญหานักโทษล้นเรือนจำ จะต้องย้อนกลับไปดูที่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นทาง และบูรณาการการทำงานร่วมกันในภาพรวม แนวคิดนี้สอดคล้องกับ กฤตยา อาชวนิจกุล (2564) ที่ปรึกษาอาวุโส สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีประสบการณ์ลงพื้นที่ทำวิจัยเกี่ยวกับสุขภาวะของผู้ต้องขังในเรือนจำไทย และพบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำ 80% เป็นผู้ต้องขังเกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมเล็ก ๆ น้อย ๆ ในฐานะเป็นผู้เสียหาย จึงควรได้รับการบำบัดไม่ใช่การจำคุก เพราะฉะนั้นการแก้ไขปัญหานักโทษล้นคุก จึงต้องเป็นนโยบายของรัฐบาล นอกจากนี้ วันชัย รุจนวงศ์ (2559) ผู้แทนไทยในคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรีและสิทธิเด็ก อดีตอธิบดีกรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ ได้ให้เหตุผลไว้ว่า ประเทศไทยไม่สามารถปฏิรูปการลงโทษ โดยลดโทษจำคุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะกฎหมายกำหนดประเภทของโทษทางอาญา แค่ 5 ประเภท คือ โทษประหารชีวิต โทษจำคุก โทษกักขัง โทษปรับ และโทษริบทรัพย์สิน ซึ่งวิธีการลงโทษที่ถูกใช้มากที่สุด คือ “โทษจำคุก” ศาลจึงมีทางเลือกในการลงโทษน้อย เพราะมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การจำคุกยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ดังนั้นจึงควรมีทางเลือกให้ศาลเพิ่มขึ้น เช่น การแก้ไขระบบไกล่เกลี่ยที่สามารถทำให้คดีจำนวนหนึ่งไม่ต้องขึ้นศาล การใช้มาตรการกักตัวที่บ้าน โดยมีการทำงานและสร้างความเข้าใจร่วมกับชุมชน เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการลงโทษเพื่อลดการใช้โทษจำคุก

ทฤษฎีการลงโทษที่เกี่ยวข้องและใกล้เคียงกับหลักกฎหมายของประเทศไทย ประกอบด้วย 4 ทฤษฎี (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2553) ได้แก่ (1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) (2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) (3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) และ (4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory) ผู้ศึกษาพบว่า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม คือ แนวคิดที่สามารถตอบโจทย์ในด้านการแก้ปัญหามันคงของเรือนจำ และส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากทั้ง 2 ทฤษฎี มีแนวคิดว่าการลงโทษควรเป็นไปเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี ไม่กลับมากระทำซ้ำ และพยายามช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ จึงพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่จะทำให้ลายคุณลักษณะประจำตัว เพราะ

ผู้กระทำผิดที่พอมมีโอกาสจะกลับตัวได้แต่ต้องมาอยู่ปะปนกับผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ อาจถูกรอบงำจากอิทธิพลของผู้ต้องขังที่อยู่มาก่อน จึงมีผลทำให้ผู้กระทำผิดที่พอจะกลับตัวได้หมด โอกาสที่จะกลับตัวเป็นคนดีของสังคม

การบริหารงานราชทัณฑ์ในต่างประเทศ ได้นำหลักการพิจารณาถึงกลุ่มคนที่ไม่ควรใช้โทษจำคุกเป็นทางออกตามหลักอาชญาวิทยา เช่น วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non institutional Treatment) การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชนเป็นหลัก (Community-based Corrections) การใช้วิธีการลงโทษทางเลือกอื่นแทนการจำคุก (Alternative to Imprisonment) และการลดการใช้โทษจำคุก (Deinstitutionalization) (นัทธี จิตสว่าง, 2540) มาเป็นทางเลือกในการปฏิบัติแก่ผู้กระทำผิดมากขึ้น โดยประเทศไทยได้นำมาตรการทางเลือกอื่นแทนการจำคุกมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ทั้งยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านความมั่นคง และส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดีสู่สังคมอย่างแท้จริง เช่น การคุมประพฤติ การพักการลงโทษ การนิรโทษกรรม การอภัยโทษ ซึ่งเป็นการให้โอกาสผู้กระทำผิดที่มีดีมีสันดานเป็นอาชญากรได้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ของสังคม และควรจะต้องเพิ่มการพิจารณาถึงกลุ่มคนที่ไม่ควรใช้โทษจำคุกเป็นทางออกตามหลัก อาชญาวิทยา กรณีการกระทำผิดที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นความผิด (Mala Prohibita) เช่น พ.ร.บ.จรรยาจร หรือ ผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ มาปรับใช้ให้มากขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดของต่างประเทศ พบว่า มีการใช้มาตรการการลงโทษที่เรียกว่า “โทษระดับกลาง” (Intermediate Punishment) (Morris, Norval and Tonry, Michael, 1991) ได้แก่ (1) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation) (2) การทำงานบริการสังคม (Community Service) (3) การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp) (4) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) และ (5) การกักขังในบ้าน (House Arrest) มาใช้กับผู้กระทำผิดมากขึ้น โดยที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาเป็นทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิด และเป็นมาตรการทางเลือกในการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ศาลนำมาใช้ในการพิจารณาคดี เนื่องจากมีความสอดคล้องกับหลักสากล และยังเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินงานตามนโยบายเพื่อแก้ปัญหา “ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” และลดภาระด้านงบประมาณของรัฐที่ต้องนำมาใช้ในการดูแล แก้ไข ผู้กระทำผิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ที่มีอัตราส่วนต่อผู้กระทำผิดต่ำกว่ามาตรฐานสากล (ดล บุนนาค , 2555) รวมถึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา หรือถูกรอบงำจากอิทธิพลของผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ (ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน, 2553) เพื่อเพิ่มโอกาสในการกลับตนเป็นคนดี มีคุณค่าของสังคม

อย่างไรก็ตามมาตรการลงโทษระดับกลางในรูปแบบการกักขังในบ้าน ยังไม่เคยถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเทศไทยแต่อย่างใด ซึ่งจากกรณีศึกษาในต่างประเทศพบว่า มาตรการดังกล่าวสามารถช่วยลดภาระต่อระบบการคุมขังได้หลายประการ เช่น ลดค่าใช้จ่าย ลดความแออัดในเรือนจำ เพิ่มโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้แก้ไขตนเองและกลับสู่สังคมโดยไม่ต้องจำคุก ส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้มีโอกาสรักษาความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน อีกทั้งยังมีความง่ายในการดำเนินการเมื่อเทียบกับการสร้างหรือบำรุงรักษาเรือนจำใหม่

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะนำการกักขังในบ้าน มาใช้ในการพิจารณากระบวนการยุติธรรมทางเลือกที่มีใช้การคุมขัง เพื่อเป็นการลดการนำผู้กระทำผิดเข้าสู่เรือนจำ และเป็นการลดโอกาสที่ผู้กระทำผิดครั้งแรกหรือกระทำผิดโดยพลาดพลั้ง จะต้องถูกคุมขังร่วมกับผู้กระทำผิดที่มีลักษณะเป็นอาชญากรอาชีพ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิด เกิดเป็นการสร้างเครือข่ายอาชญากรรมในกลุ่มผู้ต้องขัง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีโอกาสได้กลับตนเป็นพลเมืองดี และเป็นทรัพยากรที่มีค่าของสังคม ตามยุทธศาสตร์ของกรมราชทัณฑ์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

1.2 การวิเคราะห์ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

ในปัจจุบันกรมราชทัณฑ์ต้องเผชิญกับปัญหา “ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” และขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาถึงมาตรการทางเลือกอื่นแทนการจำคุก เพื่อนำมาปรับใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว ดังนั้น การกักขังในบ้าน จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความสำคัญในการนำมาใช้แก้ปัญหา ตลอดจนเป็นการพัฒนาทางเลือกใหม่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้มีมาตรฐาน ทันสมัย มีความเป็นสากล และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกรมราชทัณฑ์ แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566-2569) และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1.2.1 ด้านการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นมาตรฐาน

เนื่องจากการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังให้มีความเป็นมาตรฐานภายใต้กรอบกฎหมาย ข้อกำหนดและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสมดุลในการบริหารโทษ เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษที่เหมาะสมกับความผิดและบริบทต่างๆ รวมถึงได้รับโอกาสในการกลับคืนสู่สังคม โดยคำนึงถึงความสมดุลของประโยชน์ที่นักโทษพึงได้รับ ตลอดจนความรู้สึกของประชาชนในสังคม (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน, 2560)

1.2.2 ด้านการพัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

เนื่องจากการนำแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีการบังคับใช้ในต่างประเทศ มาปรับใช้ในประเทศไทย เพื่อลดทอนความเป็นโทษทางอาญาที่ไม่จำเป็น และเป็นการสร้างความสมดุล ระหว่างการบังคับโทษตามคำพิพากษากับการให้โอกาส ผู้ต้องโทษกลับคืนสู่สังคม (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561)

1.2.3 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

เนื่องจากการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและนำไปสู่การบังคับใช้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง เป็นธรรม เสมอภาค และมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนมีมาตรการที่ละเอียดอ่อนในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเฉพาะคดีและ กลุ่มผู้กระทำผิดที่มีความเปราะบาง (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2561)

จากประเด็นความสำคัญในยุทธศาสตร์จะเห็นได้ว่าในทุกประเด็นนั้นล้วนมีจุดร่วมที่สำคัญ คือ เป็นการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขังให้มีความเป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับ หลักปฏิบัติสากล เกิดความสมดุลในการบริหารโทษของผู้กระทำผิด โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษที่เหมาะสม รวมถึงได้รับการแก้ไขและพัฒนา พฤตินิสัยเพื่อกลับตนเป็นคนดีมีคุณค่าของสังคม

บทที่ 2

การวิเคราะห์ประเด็นศึกษาและผลการศึกษา

2.1 การกำหนดประเด็นศึกษา

ตราบใดที่ยังไม่สามารถทำให้ผู้เสียหายเสพติตรายย่อยได้รับการบำบัดแทนการจำคุก กรมราชทัณฑ์ก็มีแนวโน้มเผชิญปัญหา “ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ” ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของเรือนจำ และการพัฒนาพหุตินิสัยของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดีของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในรูปแบบอื่นๆ ที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษ มาเป็นทางเลือกในการปรับใช้กับผู้กระทำผิดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ลดจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำ (2) เพิ่มความมั่นคงในการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (3) ส่งเสริมการพัฒนาพหุตินิสัยผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 การวิเคราะห์ประเด็นศึกษา

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้บรรลุวัตถุประสงค์ของประเด็นปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ควรเริ่มจากการทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์และรูปแบบการลงโทษตามหลักอาชญาวิทยา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ทฤษฎีหลัก (ปริยานุช สันติวงษ์, 2551) ได้แก่

1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนความผิด (Retributive Theory) เป็นแนวคิดที่เน้นการลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยมีหลักการสำคัญ คือ ผู้ที่กระทำผิดจะต้องได้รับโทษที่สาสมกับความผิดที่ได้กระทำ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการตอบสนองต่อการกระทำผิดในลักษณะที่เท่าเทียมกัน เช่น "ตาต่อตา ฟันต่อฟัน" ซึ่งสะท้อนถึงการลงโทษที่มีความรุนแรงและมี การใช้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อให้ผู้กระทำผิดรู้สึกถึงผลของการกระทำของตน ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกถึงความรับผิดชอบและการยอมรับผลของการกระทำในสังคม

2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) เป็นแนวคิดที่มุ่งหวังให้การลงโทษมีบทบาทในการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ โดยการสร้างความกลัวต่อผลที่ตามมาจากการกระทำผิดนั้น ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ก็คือ การข่มขู่ยับยั้งในระดับบุคคล (specific deterrence) และการข่มขู่ยับยั้งในระดับสังคม (general deterrence) โดยมีวัตถุประสงค์ของการลงโทษ คือ ลดอัตราการเกิดอาชญากรรม และสร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม ซึ่งจะช่วยสร้างความปลอดภัยในสังคมโดยการสร้างความรู้สึกถึงผลที่ตามมาจากการกระทำผิด

3) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำ ผ่านกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ การศึกษา และการฝึกอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ และลดอัตราการกระทำผิดในระยะยาว โดยมีหลักการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด คือ

3.1) หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา โดยใช้วิธีการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น

3.2) การลงโทษต้องเหมาะสมกับการกระทำผิดเป็นรายบุคคล

3.3) เมื่อผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขที่ดั่งเดิมแล้วให้หยุดการลงโทษ และให้มีการปรับปรุงการลงโทษระหว่างที่มีการคุมขัง

4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory) มีวัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัย โดยแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม เพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดอีก แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้ คือ สันนิษฐานว่าผู้กระทำผิดควรได้รับการแก้ไข ฟื้นฟู ให้กลับคืนสู่สังคม ด้วยการตรวจสอบสาเหตุของปัญหา วิเคราะห์ที่มาของปัญหา และปรับปรุงหรือแก้ไขจากสาเหตุนั้น โดยทำการแก้ไข ปรับปรุง ฟื้นฟู ผู้กระทำผิด ไม่ให้กลับมาทำความผิดซ้ำอีก ด้วยวิธีการสำคัญ คือ พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสิ่งที่ทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา อีกทั้งผู้กระทำผิดที่ยังพอมีโอกาสจะกลับตัวได้ แต่ต้องมาอยู่ปะปนกับผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ อาจจะถูกอิทธิพลของผู้ต้องขังที่อยู่มาก่อนครอบงำได้ง่ายขึ้น ซึ่งมีผลทำให้ผู้กระทำผิดที่พอจะกลับตัวได้หมดโอกาสที่จะกลับตัวเป็นพลเมืองดีและได้รับการยอมรับจากสังคม

จากการศึกษาทฤษฎีการลงโทษที่กล่าวถึงในข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม มีความสอดคล้องกับประเด็นการศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ลดจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำ (2) เพิ่มความมั่นคงในการควบคุม ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (3) ส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการนำมาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) มาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

มาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) ที่เป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดแก้ไขฟื้นฟูตนเอง สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาพฤตินิสัยที่เข้มงวดกว่าการคุมความประพฤติทั่วไป (เจษฎา พุ่มจันทร์, 2564) โดยมีมุ่งปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับปัจเจกบุคคลทั้งด้านพฤติกรรมในการกระทำผิดและฐานความผิดตามกฎหมาย พร้อมกับสร้างมาตรการควบคุมดูแลที่รัดกุม เพียงพอที่จะทำให้สังคมมีความปลอดภัยจากผู้กระทำผิดที่ไม่ใช่อาชญากรโดยสันดาน อันจะส่งผลให้เรือนจำสามารถแก้ไขและพัฒนา

พฤติณีสัยผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม อีกทั้งยังนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้สำหรับการบริหารจัดการผู้กระทำผิดร้ายแรงที่ควรกักขังไว้เป็นเวลานานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและเสริมสร้างความมั่นคงของเรือนจำ โดย นันทศรีม์ เทพดลไชย (2565) ได้นำเสนอรูปแบบการลงโทษระดับกลางเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทยไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อเสนอรูปแบบการลงโทษระดับกลางเพื่อนำมาปรับใช้ในประเทศไทย

มาตรการลงโทษระดับกลาง	กลุ่มผู้กระทำผิดที่สามารถนำมาใช้ได้	ข้อพิจารณาในการนำมาใช้ในประเทศไทย
1. การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision)	ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์โน้มเอียงว่าจะกระทำความผิดให้ทำทัณฑ์บน ผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ	<ul style="list-style-type: none"> - อาจปรับใช้ได้ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 56(5) ให้ศาลกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ศาลเห็นสมควรเพื่อการแก้ไข ฟื้นฟูบุคคลนั้น - กำหนดเงื่อนไขผู้กระทำผิดรายใดควรได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มงวด โดยพิจารณาจากรายงานสืบเสาะข้อเท็จจริง และการจำแนกผู้ถูกคุมประพฤติ - จัดให้มีเจ้าหน้าที่/พนักงานคุมประพฤติ สอดส่องดูแลผู้กระทำผิดอย่างเข้มงวด
2. การทำงานบริการสังคม (Community Service)	ผู้กระทำผิดที่ศาลตัดสินลงโทษจำคุก ไม่เกิน 5 ปี และไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดชั่วโมงในการทำงานจะต้องไม่น้อยเกินไป - ควรมีการตรวจสอบการทำงานอย่างเข้มข้น - พนักงานคุมประพฤติควร รับผิดชอบกำหนดประเภทงาน
3. การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp)	ผู้กระทำผิดที่ได้รับการชะลอโทษ จำคุก และศาลเห็นว่าควรมีการคุมประพฤติอย่างเข้มงวด	<ul style="list-style-type: none"> - ควรประสานหน่วยงานของ ทหาร เพื่อปรับปรุงค่ายทหาร รวมทั้งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในด้านความรู้ ทักษะ และ ทักษะในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
4. การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring)	ผู้ต้องขังระหว่าง 2- 5 ปี ผู้กระทำผิด เพศหญิง ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ผู้ที่เมาแล้วขับก่อให้เกิดอุบัติเหตุ และ ความสูญเสีย	<ul style="list-style-type: none"> - ระยะเวลาในการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ควรกำหนดให้เหมาะสมกับแต่ละประเภทคดี - รัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับผู้กระทำความผิด - ควรมีการใช้โปรแกรมการตรวจตราที่เข้มงวด และการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสม
5.การกักขังในบ้าน (House Arrest)	ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็ก และผู้ใหญ่ที่มีพฤติการณ์โน้มเอียงว่าจะกระทำความผิดให้ทำทัณฑ์บน ผู้ต้องหาที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือผู้ได้รับการพักการลงโทษ	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการปรับใช้ในเรื่อง เกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 24 วรรค 2 ว่าด้วยการกักขัง ณ ที่อยู่อาศัยของผู้ตนเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ - ควรมีการปรับใช้ประมวล กฎหมายอาญามาตรา 26 ที่ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ ต้องโทษกักขังกระทำหรือไม่ก็ได้ โดยให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติ

1) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision: IPs) มักใช้กับผู้กระทำผิดที่มีโทษหนัก มีความเสี่ยงสูง เห็นได้ชัดแล้วว่ามาตรการคุมประพฤติปกติไม่เพียงพอสำหรับบังคับใช้ ผู้กระทำผิดมีแนวโน้มจะควบคุมพฤติกรรมไม่ได้ และอาจเกิดการกระทำผิดซ้ำ จึงมีการเพิ่มระดับความเข้มงวดของการควบคุมสอดส่องและดูแลผู้กระทำผิดมากขึ้นกว่ามาตรการคุมประพฤติปกติ โดยการเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อบังคับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย เช่น เพิ่มความถี่ในการรายงานตัว ต่อพนักงานคุมประพฤติเป็น 1-4 ครั้ง/สัปดาห์ ห้ามเดินทางไปสถานที่ที่กำหนดตามระยะเวลาที่กำหนด การตรวจสอบใช้สารเสพติดให้โทษ การชำระค่าชดเชยแก่ผู้เสียหาย หรือทำกิจกรรมสาธารณะ การกำหนดให้งานหรืออาจถูกกำหนดให้อยู่ภายในที่พักอาศัยหรืออาจต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring: EM) กำหนดให้เข้าร่วมในกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูในหลักสูตรที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งการคุมประพฤติแบบเข้มงวด มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับชุมชน เพื่อดูแลผู้ถูกคุมประพฤติให้มีความรับผิดชอบต่อความผิดของตนเอง และเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งปัจจุบันกรมคุมประพฤติได้นำวิธีการคุมประพฤติแบบเข้มงวดมาใช้กับผู้กระทำผิดที่ได้รับการจำแนกว่ามีความเสี่ยงสูงตามพระราชบัญญัติ JOC (Justice Safety Observation Center) ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีเป้าหมายในการป้องกันและดูแลผู้กระทำผิดซ้ำในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและอาชญากรรมทางเพศ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 ตุลาคม 2565 เพื่อสนับสนุนการฟื้นฟูและการควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่เคยถูกตัดสินว่า มีความผิดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในอนาคต (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2565) และจากการศึกษายังไม่พบการเก็บสถิติการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดที่ได้รับการคุมประพฤติแบบเข้มงวดในประเทศไทย

2) การทำงานบริการสังคม (Community Service: CS) เป็นมาตรการที่ใช้ประกอบกับมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมจากการคุมประพฤติ เพื่อเพิ่มระดับความรุนแรงของการลงโทษ การให้ทำงานสาธารณะเป็นการกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องทำงานสาธารณะประโยชน์ตามที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งอาจเป็นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการกุศลหรือการไม่แสวงผลกำไร เช่น การทำความสะอาดอาคารสาธารณะ ถนน วัด ห้องสมุด ตัดแต่งสนามหญ้าในสวนสาธารณะ เป็นต้น บางกรณีอาจกำหนดให้ทำงานสาธารณะที่เกี่ยวกับฐานความผิดของผู้กระทำผิด เช่น ความผิดคดียาเสพติดอาจกำหนดให้ทำงานเป็นอาสาสมัครในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ความผิดคดีจราจรอาจถูก กำหนดให้ช่วยเหลือผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจรในสถานพยาบาลของรัฐ เป็นต้น และต้องมีการกำหนดระยะเวลาการทำงานบริการสังคมให้มีความเหมาะสม เช่น ในมลรัฐจอร์เจีย กำหนดให้ทำงานบริการสังคม 132 ชั่วโมง พร้อมกับใช้การคุมประพฤติแบบเข้มงวด โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้กำหนดประเภทงานเนื่องจากมีข้อมูลและมีการจำแนกผู้ถูกคุมประพฤติ (probation classification) อย่างเป็นระบบ จึงสามารถวางลักษณะงานที่เหมาะสม

กับผู้ถูกคุมความประพฤติได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังมีงบประมาณเพียงพอในการจัดเจ้าหน้าที่ออกดูแล ตรวจสอบการทำงานบริการสังคม สำหรับประเทศไทยได้นำการทำงานบริการสังคมมาบังคับใช้กับผู้กระทำผิดโดยกรมประพฤติ ซึ่งกำหนดระยะเวลาการทำงานตามคำสั่งศาลหรือเงื่อนไขการคุมประพฤติ มีพนักงานคุมประพฤติติดตามและประเมินผลการทำงาน อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวยังคงเป็นเพียง มาตรการเสริมสำหรับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง จากการทำประโยชน์ให้แก่สังคมเพื่อชดเชยความผิด แต่ยังคงมีการกำหนดชั่วโมงที่ค่อนข้างน้อย และขาดมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่ชัดเจน จากการศึกษายังไม่พบการเก็บสถิติการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดที่ได้รับมาตรการการทำงานบริการสังคมในภาพรวมระดับประเทศ

3) การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp) เป็นแนวความคิดที่นำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ต้องขัง ล้นเรือนจำ โดยประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีแนวความคิดมากจากการข่มขู่ยับยั้ง (deterrence) และการแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) โดยเชื่อว่าการจำคุกที่ลำบากและน่ากลัวจะทำให้คนไม่กล้ากระทำผิด แต่ก็ต้องไม่ให้ผู้กระทำผิดเคยชินกับการจำคุก จนกลายเป็นอุปสรรคในการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม ดังนั้น การใช้ค่ายทหารจึงเป็นเหมือนสถานที่ข่มขู่ ในขณะที่ชุมชนเป็นสถานที่บำบัดฟื้นฟู โดยมี การควบคุมอย่างเข้มงวด ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด ขณะเดียวกันก็มีการฝึกวิชาชีพ และจัดการศึกษา ตลอดจนการเตรียมการก่อนปล่อย ซึ่งในมลรัฐจอร์เจียได้ใช้วิธีการดังกล่าวกับ ผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ อายุระหว่าง 17-30 ปี แทนการลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลาในโปรแกรม 90 วัน หลังออกจากโปรแกรมแล้วจะถูกคุมความประพฤติโดยมีเงื่อนไขให้ปฏิบัติ (ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, 2554) เช่น การตรวจทดสอบการใช้สารเสพติด การติดตามดูแลให้การช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือด้านการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพ จัดหาสถานที่ให้ศึกษาต่อ และจัดหาที่พักชั่วคราวให้ เป็นต้น สำหรับประเทศไทยนั้นได้มีการนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้ในรูปแบบโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการฝึกอบรมและพัฒนาเยาวชนที่กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ โดยนำมาใช้กับผู้กระทำผิดชายอายุระหว่าง 18-25 ปี ลักษณะความผิดไม่ร้ายแรง มีระยะเวลาการฝึก 4 เดือน โดยเน้นการฝึกระเบียบวินัย การเสริมสร้าง คุณธรรมจริยธรรม ฝึกอาชีพและทักษะชีวิต ตลอดจนมีกิจกรรมนันทนาการและกีฬา รวมถึงมีระบบ ติดตามผู้ผ่านการฝึกหลังจบหลักสูตร จากการศึกษายังไม่พบการเก็บสถิติการกลับมากระทำผิดซ้ำของ ผู้กระทำผิดที่ได้รับมาตรการการใช้ค่ายทหาร

4) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring: EM) ประเทศ สหรัฐอเมริกาได้นำเทคโนโลยีมาใช้ได้ตั้งแต่ในช่วงการประกันตัวก่อนฟ้องจนถึงขั้นตอนการพักการลงโทษ โดยมักใช้ร่วมกับการกักขังในบ้าน และใช้แพร่หลายในหลายมลรัฐ ซึ่งระบบประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ควบคุมและอุปกรณ์ส่งสัญญาณ ซึ่งติดตั้งไว้ที่ตัวผู้กระทำผิด (ข้อมือ/ข้อเท้า) โดยมีการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและมีการใช้มากขึ้น (Paul F. Cromwell and Rolando V.,

1999) สำหรับประเทศไทยได้นำวิธีการดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ต้องขังที่อยู่ในชั้นไต่สวน-พิจารณา ซึ่งสามารถทำเรื่องต่อศาลเพื่อขอใช้มาตรการปล่อยตัวชั่วคราวโดยติดตั้งเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ แทนหลักประกัน จากการศึกษาพบว่าสามารถช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังในชั้นไต่สวน-พิจารณาได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงนำมาใช้กับผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับงานควบคุมความประพฤติและปล่อยตัวชั่วคราว ตามแนวคิดของระบบกฎหมายในกลุ่มประเทศ Common Law (สุรินทร์ มากชูชิต, 2555) เช่น กฎหมายของมลรัฐจอร์เจีย ประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายอังกฤษ (Criminal Justice Act 1991 อ้างใน ซีต้า ธนฐิติวงศ์, 2553) ที่มีขั้นตอนก่อนมีคำพิพากษา (Pre-Trial) ในการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเป็นทางเลือกในการลงโทษหรือการใช้แทนการจำคุก (Primary Sentencing) และขั้นตอนการใช้ภายหลังจากจำคุกมาระยะหนึ่ง กรณีปล่อยตัวพักการลงโทษ และปล่อยลดวันต้องโทษ (สุมนทิพย์ จิตสว่าง, 2549) เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมและสร้างความมั่นใจแก่ศาลว่า ผู้ได้รับการปล่อยตัวจะไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับบุคคลแต่ละราย และจากการศึกษาของ ธัชชนันท์ สว่างศรี และ ศุภกร ปุณญฤทธิ (2562) พบว่า การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำได้ในระดับหนึ่ง และเกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำผิดในระยะยาวในการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม สามารถประกอบอาชีพดูแลตนเองและครอบครัว ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อรัฐบาลในการลดค่าใช้จ่ายที่ต้องนำมาใช้ดูแลกลุ่มผู้กระทำผิด จากการศึกษาพบสถิติการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวโดยการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ดังนี้

ตารางที่ 2 สถิติการปฏิบัติผิดเงื่อนไขของผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring)

ปีงบประมาณ	2566 ไตรมาส 1	2566 ไตรมาส 2	2566 ไตรมาส 3	2566 ไตรมาส 4	2567 ไตรมาส 1	2567 ไตรมาส 2
ผู้กระทำผิดที่ใช้เครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์	2,649 ราย	6,984 ราย	11,981 ราย	15,206 ราย	3,793 ราย	7,663 ราย
ร้อยละของผู้ที่กระทำผิดเงื่อนไข	ไม่พบการเก็บสถิติ	ร้อยละ 1.30	ร้อยละ 1.30	ร้อยละ 3.47	ร้อยละ 0.24	ร้อยละ 1.46

ที่มา: กรมคุมประพฤติ (2567)

จากตารางข้างต้นเห็นได้ว่าผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มีการกลับมากระทำผิดซ้ำประมาณร้อยละ 1-3.5 ซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการนี้อาจยังไม่ตอบโจทย์ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากนัก

5) การกักขังในบ้าน (House Arrest) เป็นกรณีที่ศาลสั่งคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในที่พักอาศัยในช่วงเวลาที่กำหนด และมักใช้ร่วมกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) ผู้กระทำผิดด้วย ซึ่งศาลจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้ผู้กระทำผิดอยู่ในบ้าน 24 ชั่วโมงต่อวัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด อาจเป็นเวลาหลายสัปดาห์หรือหลายเดือน และหากมีความจำเป็นต้องออกจากบ้านจะต้องมีการขออนุญาตศาลเพื่อพิจารณาอนุญาตตามเหตุอันสมควร เช่น การเดินทางไปประกอบอาชีพ หรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน เป็นต้น (ดล บุณนาค, 2556) ในสหรัฐอเมริกาการกักขังในบ้านเกิดจากกฎหมายให้สิทธิผู้ต้องโทษจำคุกในความผิดที่ไม่ร้ายแรงขอต่อศาลเพื่อเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการคุมขังไว้ในที่อยู่อาศัยแทน โดยศาลจะมีคำสั่งกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ผู้นั้นปฏิบัติ โดยนิยมใช้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) ขั้นตอนก่อนการส่งตัวไปจำคุกในเรือนจำซึ่งใช้ในรัฐฟลอริดา (Florida) (2) ขั้นตอนต่อจากการลงโทษจำคุกและได้รับการพักการลงโทษ ซึ่งใช้ในรัฐโอกลาโฮมา (Oklahoma) จึงถือได้ว่า การคุมขังไว้ในที่อยู่อาศัยเป็นโทษ ทางอาญาที่ลงแก่ผู้กระทำผิด และถือว่าเป็นมาตรการการลงโทษแนวใหม่ที่ให้สิทธิพื้นฐาน และส่งผลกระทบต่อผู้กระทำผิดน้อยกว่าการลงโทษจำคุก ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม เนื่องจากเป็นมาตรการที่หลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้กระทำผิดประสบกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำ หรือสิ่งที่จะทำลายคุณลักษณะประจำตัวที่ดี เนื่องจากอาจได้รับอิทธิพลจากผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ ซึ่งมีผลทำให้ผู้กระทำผิดที่พอจะกลับตัวได้หมดโอกาสในการกลับตนเป็นพลเมืองดีที่มีคุณค่าของสังคม

แม้ว่าในประเทศไทยยังไม่ได้มีการนำการกักขังในบ้าน มาบังคับใช้แต่ก็มีผู้ที่สนใจและได้เสนอแนะให้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ข้อยุ่พอสมควร เช่น นันทศรี เทพชลไชย (2565) ศึกษามาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ปฏิบัติงาน ในกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ด้านนิติศาสตร์ (2) ด้านอาชญาวิทยา (3) ด้านเศรษฐศาสตร์ และ (4) ด้านรัฐศาสตร์ ซึ่งมีความเห็นว่าการจำคุกส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมเพิ่มเติมในระดับมากที่สุด และจะเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขและฟื้นฟู พฤตินิสัยของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดีของสังคม และพบว่ากลุ่มเป้าหมายด้านนิติศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ มีความเห็นว่าควรนำการกักขังในบ้านมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ดล บุณนาค (2556) ศึกษามาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเป็นทางเลือกในการลงโทษจำเลย ในคดีอาญา ได้เสนอแนะให้ใช้การกักขังในบ้านร่วมกับเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว มาใช้ในการลงโทษผู้กระทำผิดที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี

วสันต์ บุญประจักษ์ (2558) ศึกษามาตรการลงโทษผู้กระทำผิดหญิงในคดีอาญา ศึกษากรณี การจำกัดเสรีภาพไว้ในที่อยู่อาศัย นำเสนอให้เห็นว่า ในต่างประเทศใช้การกักขังในบ้านกับผู้กระทำผิดหญิง โดยตรวจสอบผ่านทางโทรศัพท์ การติดตามสอดส่องที่บ้าน หรือผ่าน EM ซึ่งพบข้อดี คือ (1) ลดจำนวนผู้ต้องขังภายในเรือนจำ (2) ช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการจองจำผู้กระทำผิดหญิง ในเรือนจำ ทั้งเรื่อง สุขภาวะทางเพศ ความเป็นอยู่และการเติบโตของบุตร (3) สร้างความมั่นใจและปลอดภัยให้แก่สังคม ทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการบวนการยุติธรรมทางอาญา (4) ประหยัดงบประมาณในการดูแลผู้กระทำผิด และ (5) เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้กลับตนเป็นคนดีของสังคม ลดปัญหาการเรียนรู้อย่างไรก็ตามความเป็นอาชญากรจากภายในเรือนจำ

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ข้อมูลจาก ดร.กลยุทธิ์ พานาสันต์ อดีตผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2567 ซึ่งให้ข้อมูลว่า ในการควบคุมดูแล แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังชายมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 1,500 บาท/สัปดาห์ และผู้ต้องขังหญิงมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 1,800 บาท/สัปดาห์ ในขณะที่มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการแตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้กับผู้กระทำผิด

มาตรการลงโทษระดับกลาง	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ	หมายเหตุ
การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation Supervision-IPs)	1,000 บาท/คน/สัปดาห์	ใช้ติดตามผู้กระทำผิดตาม พ.ร.บ. JOC
การทำงานบริการสังคม (Community Service: CS)	200 บาท/คน/วัน	ใช้ในการควบคุม สอดส่อง แก้ไข
การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp)	350 บาท/คน/วัน	ระยะเวลาการเข้าโปรแกรม 120 วัน
การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM)	1,000 บาท/คน/สัปดาห์	มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการจัดซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ประมาณ 14,000 บาท/เครื่อง โดยกรมคุมประพฤติ (วิถวัลย์สุนทรขจิต, 2563)
การกักขังในบ้าน (House Arrest)	คาดว่าจะมีค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับใกล้เคียงกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากมีกระบวนการปฏิบัติใกล้เคียงกัน	ขอรับการสนับสนุนเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring) จากกรมคุมประพฤติ

ที่มา: ดร.กลยุทธิ์ พานาสันต์ (2657)

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยใช้การลงโทษระดับกลางใน 4 มาตรการแรก เพื่อลดจำนวนผู้กระทำผิดภายในเรือนจำ ซึ่งในแต่ละมาตรการมีข้อดี ข้อจำกัด และค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน อีกทั้งจากประสบการณ์การทำงานของผู้ศึกษายังคงพบเห็นการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้ที่ได้รับการปฏิบัติ ด้วยมาตรการดังกล่าวแม้จะไม่ได้มีการเก็บข้อมูลในเชิงสถิติอย่างเป็นทางการ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าการคุมประพฤติซึ่งรับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิดที่ศาลสั่งให้นำ (1) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (2) การทำงานบริการสังคม และ (3) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว รวมถึงหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมที่ดูแลด้านการใช้ค่ายทหาร ในลักษณะโครงการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ควรจะมีการเก็บสถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวโดยนำมาตราการลงโทษระดับกลาง ทั้ง 4 ประเภท เพื่อเป็นการศึกษาถึงประสิทธิผลของมาตรการดังกล่าวว่ามีความเหมาะสม และตอบโจทย์ในด้าน การให้โอกาสผู้กระทำผิดแก้ไขฟื้นฟูตนเอง เพื่อกลับตนเป็นคนดี และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างแท้จริงหรือไม่

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือผู้กระทำ ความผิดด้วยวิธีอื่นนอกจากการจำคุกในเรือนจำของประเทศไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา (พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2550) มาตรา 89/1 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณา ศาลสามารถสั่งให้ขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำได้ตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้ร้องขอ หรือเจ้าพนักงานตามที่ศาลกำหนด มาตรา 89/2 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ศาลสามารถสั่งให้ผู้ซึ่งต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด ที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม ของกำหนดโทษ หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีต้องโทษจำคุกเกินสามสิบปีขึ้นไปหรือจำคุกตลอดชีวิต โดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ได้แก่ (1) ให้จำคุกไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ สถานที่ดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด มีการกำหนดวิธีการควบคุม มีมาตรการป้องกันการหลบหนีหรือ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น (2) ให้จำคุกไว้ในสถานที่อื่นตาม (1) เฉพาะวันที่กำหนดตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และ (3) ให้จำคุกโดยวิธีการอื่นที่สามารถจำกัดการเดินทางและ อาณาเขตของผู้นั้นได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 แต่ในทางปฏิบัติปรากฏว่ายังไม่มีให้นำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้ให้เกิดผลได้จริง เนื่องจากมาตรการดังกล่าวยังมีปัญหาทางกฎหมายหลายประการ ได้แก่ กฎหมายมิได้กำหนด หลักเกณฑ์ของ “เหตุจำเป็น” ที่จะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้บังคับอย่างชัดเจน และไม่ได้กำหนด สถานที่ขังให้มีความสัมพันธ์กับเหตุจำเป็นของผู้กระทำผิด รวมถึงยังไม่ได้กำหนดประเภทหรือลักษณะ ของความผิดที่ห้ามมิให้นำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้ ซึ่งปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมายนี้เป็น เหตุให้ในทางปฏิบัติศาลไม่สามารถนำมาตราการดังกล่าวมาบังคับใช้ได้

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้เริ่มมีการนำมาตรการดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อเตรียมปรับใช้ในบริบทของการควบคุมผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี ซึ่งมีการหารือเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎกระทรวงให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิในการสันนิษฐานว่าตนไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และกรมราชทัณฑ์ได้ร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาปรับปรุงกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 89/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกำหนดให้ศาลสามารถสั่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำได้ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้น รวมถึงอาจเพิ่มเติมหลักการให้สามารถทำการควบคุมตัวที่บ้านได้ด้วยการกักขังในบ้าน กรมราชทัณฑ์ จึงต้องพิจารณาทบทวนการกำหนดพื้นที่เรือนจำให้เหมาะสมตามลักษณะของผู้ต้องขังและประเภทคดี และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโดยมีตัวแทนจากทุกฝ่ายเพื่อพิจารณาจัดทำข้อเสนอการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม

เมื่อศึกษาในส่วนของระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการดำเนินการสำหรับการคุมขังในสถานที่คุมขัง พ.ศ. 2566 ซึ่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ออกระเบียบไว้เพื่อให้การบริหารงาน การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานเรือนจำและเจ้าหน้าที่ การปฏิบัติตัวของผู้ต้องขังและการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับสถานที่คุมขัง เป็นไปตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มีประเด็นที่สามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเพื่อปรับใช้กับการกักขังในบ้าน ดังนี้

หมวด 1 สถานที่คุมขัง การคุมขังผู้ต้องขังในสถานที่คุมขังให้สามารถทำได้ โดยการปฏิบัติตามระบบการจำแนกและการแยกคุมขัง โดยคุมขังในสถานที่สำหรับอยู่อาศัย สถานที่สำหรับควบคุมกักขัง หรือกักตัวตามกฎหมายของทางราชการที่มีใช้เรือนจำ สถานที่คุมขังต้องมีทะเบียนบ้านและเลขประจำบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร สามารถระบุและกำหนดตำแหน่งเพื่อใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้

หมวด 2 คุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ได้รับการพิจารณาให้ออกไปคุมขังยังสถานที่คุมขังผู้ต้องขังที่จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกไปคุมขังในสถานที่คุมขัง ต้องมีคุณสมบัติคือเป็นผู้ต้องขังตามกฎหมายราชทัณฑ์ ผ่านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีคุณสมบัติเฉพาะและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ ต้องไม่มีโทษกักขังแทนโทษจำคุก กักขังแทนค่าปรับ มีโทษปรับซึ่งยังไม่ได้ชำระค่าปรับ หรือต้องถูกกักกันตามคำสั่งศาลภายหลังพ้นโทษ ไม่อยู่ระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย หรือถูกลงโทษทางวินัย

หมวด 3 การพิจารณา การให้ผู้ต้องขังออกไปคุมขังในสถานที่คุมขังตามระเบียบนี้ให้คณะกรรมการเพื่อจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังประจำเรือนจำดำเนินการคัดกรองแล้วเสนอต่อผู้บัญชาการ โดยพิจารณาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ประกอบกัน (1) ผู้ต้องขังดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะคุมขังในสถานที่คุมขังมากกว่าเรือนจำหรือไม่ (2) พฤติการณ์ก่อนต้องโทษและขณะต้องโทษ

(3) ความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ (4) ความเสี่ยงในการหลบหนี (5) ผลกระทบต่อสังคมหรือชุมชน (6) ความเหมาะสมของแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (7) ความสะดวกของเรือนจำในการกำกับดูแลและตรวจสอบสถานที่คุมขัง (8) ความเหมาะสมของสถานที่คุมขัง จากนั้นจึงเสนออธิบดี เพื่อพิจารณาอนุมัติ

หมวด 4 การคุมขังในสถานที่คุมขัง เมื่ออธิบดีอนุมัติให้ผู้ต้องขังได้รับการคุมขังในสถานที่ที่เสนอ ผู้บัญชาการเรือนจำต้องมีหน้าที่ (1) กำกับดูแลผู้ต้องขังและผู้ดูแลสถานที่คุมขัง (2) มอบหมายเจ้าพนักงานเรือนจำไปตรวจสอบสถานที่คุมขัง โดยผู้ดูแลสถานที่คุมขังมีหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำแก่ผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข รวมถึงรายงานให้ผู้กำกับสถานที่คุมขังทราบอย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์ กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่คุมขังเป็นผู้ดูแลสถานที่คุมขัง ต้องดูแลผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข ต้องยอมให้เจ้าพนักงานเรือนจำตรวจสอบสถานที่คุมขัง รวมถึงต้องแสดงภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวของผู้ต้องขังในสถานที่คุมขังเมื่อถูกร้องขอจากเจ้าพนักงาน

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าควรทดลองนำการกักขังในบ้าน มาใช้เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการลดจำนวนผู้ต้องขังภายในเรือนจำ และได้ศึกษาแนวทางการใช้การกักขังในบ้านในต่างประเทศ พบว่าสหรัฐอเมริกาในแต่ละรัฐมีแนวทางการปฏิบัติของมาตรการนี้แตกต่างกันออกไป ส่วนใหญ่จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดถูกจำกัดเสรีภาพอยู่ภายในบ้านในช่วงเวลาที่กำหนด อาจเป็นตลอด 24 ชั่วโมง หรือเฉพาะเวลากลางคืน และในบางรัฐอาจกำหนดให้ต้องเข้าร่วมในโปรแกรมพิเศษอื่น ๆ (Paul F. Cromwell and Rolando V., 1999 อ้างถึงใน สิริพงษ์ศิริวรรณาค, 2564) และอาจจะนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว แทนการให้เจ้าพนักงานเข้าไปตรวจสอบโดยมีการติดตั้งอุปกรณ์ส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะ คอยตรวจสอบแทน อันส่งผลให้การควบคุมผู้กระทำผิดไว้ในบ้านมีความเข้มงวดมากขึ้น เพราะผู้กระทำผิด จะถูกตรวจสอบจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา ซึ่งผู้กระทำผิดต้องสวมใส่อุปกรณ์ส่งสัญญาณ ไว้กับตัวตลอดเวลา และมีอุปกรณ์ส่งสัญญาณอีกชิ้นหนึ่ง อยู่ในที่อยู่อาศัยของผู้กระทำผิดโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จะมีหลักการทำงาน 2 รูปแบบ คือ

1) อุปกรณ์แบบคอยรับสัญญาณ (passive) มีหลักการทำงานคือ อุปกรณ์ตัวที่อยู่ในบ้านจะคอยส่งสัญญาณและเสียงเตือนไปยังตัวผู้กระทำผิดเป็นครั้งคราว เมื่อผู้กระทำผิดได้รับสัญญาณเตือนก็จะต้องไปที่อุปกรณ์ตัวส่งสัญญาณเพื่อแสดงสัญญาณบางอย่างที่แสดงถึงการอยู่ในที่อยู่อาศัยของตนเองตามที่กำหนด เช่น การพุดเข้าไปในเครื่องสัญญาณที่มีการคัดลอกสัญญาณเสียงของตัวผู้กระทำผิด เป็นต้น

2) อุปกรณ์แบบคอยส่งสัญญาณ (active) ที่จะมีอุปกรณ์ตัวส่งอยู่ในบ้าน คอยส่งสัญญาณวิทยุไปที่เครื่องที่ติดกับตัวผู้กระทำผิดตลอดเวลา หากผู้กระทำผิดออกนอกรัศมีส่งสัญญาณ ออกนอกที่อยู่อาศัยหรือออกนอกรัศมีของเครื่องส่งสัญญาณตามที่กำหนดและตั้งค่าไว้ เครื่องก็จะส่งสัญญาณไปยังเจ้าหน้าที่เพื่อทำการตรวจสอบทันที หากผู้กระทำผิดพยายามถอดหรือทำให้เครื่องส่งสัญญาณ

ตรวจสอบใช้การไม่ได้ก็จะถือว่าทำผิดเงื่อนไขทันที อันส่งผลให้ต้องถูกเพิกถอนเงื่อนไขการคุมประพฤติ และถูกส่งกลับเข้าในเรือนจำ

ผลงานวิจัยจากสำนักงานยุติธรรมแห่งชาติ (Office of Justice Programs) ได้ศึกษาโครงการควบคุมชุมชน (Community Control Program) ในรัฐฟลอริดา เพื่อบรรเทาความแออัดในเรือนจำ โดยศึกษากับผู้กระทำผิดคดีลหุโทษละคดีอาญา ซึ่งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการกักตัวในบ้าน และได้รับอนุญาตให้ออกจากที่อยู่อาศัยได้หากได้รับการอนุมัติจากศาล ในกรณีจ้างงาน การฟื้นฟู หรือ กิจกรรมบริการสังคม มีเจ้าหน้าที่คอยติดตามควบคุมเพื่อตรวจสอบว่าปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่ และมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ร่วมด้วย โดยใช้ระบบการให้คอมพิวเตอร์สแกนโทรศัพท์หาผู้ที่อยู่ในการควบคุมในช่วงเวลาที่กำหนด พบว่า การกักขังในบ้านมีข้อดี คือ (1) ประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่าย เนื่องจากการกักขังในบ้านมีค่าใช้จ่ายเพียง 3 ดอลลาร์ต่อวัน เทียบกับการจำคุกที่มีค่าใช้จ่าย 28 ดอลลาร์ต่อวัน (2) เกิดประโยชน์ทางสังคม เนื่องจากผู้กระทำผิดยังคงได้ประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง มีโอกาสได้อยู่กับครอบครัว อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ที่กระทำผิดเป็นครั้งแรก ไม่ต้องมีประสบการณ์ร่วมหรือได้รับอิทธิพล จากอาชญากรอาชีพ เห็นได้จากมีการนำโครงการกักขังในบ้านไปใช้สำหรับผู้กระทำผิดคดีจราจร (เมาแล้วขับ) ในรัฐโอเรกอนและรัฐเคนตักกี และ (3) สามารถลดอัตราการกลับไปทำผิดซ้ำได้ เมื่อมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาช่วยในการติดตาม สามารถลดอัตราการกลับไปทำผิดของผู้ต้องโทษได้ถึง 31% เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้รับการติดตาม ซึ่งส่งผลดีในการควบคุมผู้กระทำผิด และยังเกิดความปลอดภัยแก่สังคม โดยมีการนำไปใช้กับผู้กระทำผิดในหลายประเภทของคดี ดังนี้

1) คดีความผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรง (Non-violent crimes) เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (การขโมย, การทุจริต) หรือคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรง

2) คดีความผิดระดับต่ำถึงระดับกลาง (Low to mid-level offenses เช่น คดีความผิดจราจรหรือคดีความผิดครั้งแรกที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง

3) ผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน (Juvenile offenders) เนื่องจากวิธีการดังกล่าวเป็นมาตรการเพื่อลดการถูกจำคุกและส่งเสริมการแก้ไขพฤติกรรมนิสัย

4) ผู้กระทำผิดที่มีปัญหาสุขภาพ (Health-related cases) มาตรการดังกล่าวอาจเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่มีปัญหาสุขภาพที่รุนแรง เพื่อให้สามารถรับการรักษาได้ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกว่า

ทั้งนี้จะต้องมีการพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆเพิ่มเติม เช่น ประวัติอาชญากรรม ความร้ายแรงของคดี ความเสี่ยงต่อสังคม และความสามารถในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้กระทำผิด

จากการศึกษาในประเทศอังกฤษ พบว่ามีการใช้ การกักขังในบ้าน ในรูปแบบของโครงการ Home Detention Curfew (HDC) ซึ่งอนุญาตให้ผู้ต้องขังบางรายสามารถกลับไปอยู่ที่บ้านได้ก่อนที่

จะพ้นโทษ โดยมีการติดตามผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ต้องขังปฏิบัติตามข้อกำหนดที่กำหนดไว้ (HM Prison & Probation Service, 2024) โดยมีเงื่อนไข คือ

1) เป็นผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกอย่างน้อย 12 สัปดาห์ แต่ไม่เกิน 4 ปี และผ่านการประเมินความเสี่ยงก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัว

2) ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวต้องอยู่ภายใต้การกักบริเวณที่บ้านในช่วงเวลาที่กำหนด และอาจมีการติดตามเพิ่มเติม เช่น การติดตามตำแหน่งที่อยู่หรือการติดตามการใช้แอลกอฮอล์

3) ต้องเป็นผู้กระทำผิดที่ไม่มีประวัติกระทำความผิดทางเพศหรือเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย

โครงการ HDC มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถกลับเข้าสู่ชุมชน ได้รับการยอมรับจากสังคม โดยมีการควบคุมและตรวจสอบเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจะช่วยลดความแออัดในเรือนจำและส่งเสริมด้านการฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับมาเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของสังคม อีกทั้งจากการศึกษาของ Karen M. and Miguel G. (2011) ยังพบว่า HDC สามารถลดอัตราการกระทำผิดซ้ำได้ เห็นได้จากจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวภายใต้โครงการนี้มีการลดลงของอัตราการกระทำผิดซ้ำประมาณ 4% ในระยะเวลา 12 เดือนหลังจากการปล่อยตัวเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับ HDC อีกทั้งยังช่วยให้ผู้ต้องขังสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้เร็วขึ้นเนื่องจากมีโอกาสในการปรับตัวและฟื้นฟูพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคยมากขึ้น มีโอกาสในการทำงานหรือได้รับการศึกษา ซึ่งส่งเสริมด้านการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมให้ดีขึ้น (Ministry of Justice, 2023) รวมถึงได้สร้างสัมพันธ์ภาพกับครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเองไปในทางที่ดีขึ้น (Prison Reform Trust, 2018) อันจะนำไปสู่เป้าหมายในด้านการพัฒนาพฤตินิสัยเพื่อคืนคนดีมีคุณค่า สู่สังคม ต่อไป

ในประเทศฝรั่งเศส มีการจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำผิดไว้ในที่อยู่อาศัย ภายใต้การควบคุมด้วย EM โดยพิจารณาถึงความร้ายแรงของการกระทำและประวัติการกระทำความผิด ศาลพิพากษาจำคุก ไม่เกิน 2 ปี กรณีเป็นผู้กระทำผิดซ้ำต้องถูกพิพากษาจำคุกไม่เกิน 1 ปี โดยมีข้อยืนยันอย่างใดอย่างหนึ่งว่า (1) ได้ประกอบอาชีพ เข้ารับการฝึกอบรม หรือเข้ารับการศึกษ (2) มีบทบาทสำคัญต่อการใช้ชีวิตของครอบครัว (3) มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์ และ (4) พยายามปรับตัวเข้ากับสังคม ซึ่งมีลักษณะเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ประเทศสิงคโปร์มีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วย การกักขังในบ้าน โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ (1) Criminal Procedure Code (CPC) ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยหรือผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ภายในบ้านพักระหว่างรอการพิจารณาคดี เพื่อป้องกันการหลบหนี (2) Misuse of Drugs Act (MDA) เป็นพระราชบัญญัติกำหนดการควบคุมตัวผู้กระทำผิดบางรายที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดให้อยู่ในสถานที่ควบคุมพิเศษ ซึ่งอาจรวมถึงการควบคุมตัวอยู่ภายในบ้านพัก ซึ่งศาลอาจมีการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาความเหมาะสมของการใช้

การกักขังในบ้าน กับผู้กระทำผิดคดีไม่ร้ายแรง เช่น ลักทรัพย์ครั้งแรก คดียาเสพติดเล็กน้อย รวมถึงพิจารณาถึงความเสี่ยงในการหลบหนี ประวัติการกระทำผิดซ้ำ และความปลอดภัยของสาธารณชน เป็นต้น ซึ่งมีกระบวนการและข้อกำหนด คือ

- 1) ผู้กระทำผิดต้องสวม EM
- 2) ออกนอกบ้านเฉพาะไปทำงานหรือเพื่อการรักษาพยาบาลเท่านั้น
- 3) ต้องอยู่ภายในบ้านพักตามเวลาที่กำหนด เช่น ตั้งแต่ 22.00-06.00 น.
- 4) เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าตรวจสอบบ้านพักโดยไม่แจ้งล่วงหน้า
- 5) ห้ามดื่มสุราหรือใช้สารเสพติด

ประเทศมาเลเซียมีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการกักขังในบ้าน โดยมีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง คือ Akta Penjara 1995 (พระราชบัญญัติเรือนจำ ค.ศ. 1995) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้กระทำผิดที่บ้าน (House Arrest) ดังนี้ (1) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในมีอำนาจออกระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับระบบการควบคุมตัวผู้ต้องขังที่บ้าน (2) กำหนดให้ผู้ต้องขังที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี อาจขอรับการควบคุมตัวที่บ้านแทนการจำคุกในเรือนจำได้ โดยต้องมีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งถาวร ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน ซึ่งมีการนำมาใช้กับผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับเล็กน้อย และผู้กระทำผิดที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุ หญิงมีครรภ์ คนพิการ มีกระบวนการและข้อกำหนด คือ

- 1) ผู้ถูกควบคุมต้องสวมกำไลอิเล็กทรอนิกส์ติดตามพิกัดตลอดเวลา
- 2) มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่สามารถเดินทางได้ เช่น บ้าน ที่ทำงาน โรงพยาบาล เป็นต้น
- 3) หากฝ่าฝืนจะมีสัญญาณเตือนไปที่หน่วยงานกำกับดูแล
- 4) ต้องรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่เป็นระยะ
- 5) มีการตรวจสอบการใช้สารเสพติดโดยไม่แจ้งล่วงหน้า
- 6) ผู้ถูกควบคุมต้องเสียค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ติดตามตัวเอง

นอกจากนี้ Brian K. Payne and Randy R. Gainey (2022) ศึกษาความแตกต่างในการรับรู้และประสบการณ์ของผู้กระทำผิดจากการได้รับ การกักขังในบ้าน ตามปัจจัยประชากร เช่น เพศ เชื้อชาติ และอายุ ได้ให้ข้อเสนอเพื่อพัฒนานโยบายการควบคุมและการฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการการใช้ การกักขังในบ้าน ว่ามีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ (1) ผู้กระทำผิดควรเป็นผู้ที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม (2) ศาลควรพิจารณาประวัติการกระทำผิด ความประพฤติ และความเสี่ยงที่จะกระทำผิดซ้ำ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการใช้มาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำผิดเฉพาะราย โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (3) ผู้กระทำผิดควร ให้ความร่วมมือและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด เช่น การติดอุปกรณ์ติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (4) ครอบครัวและชุมชนที่ผู้กระทำผิดอาศัยอยู่ควรมีความพร้อมและให้การ

สนับสนุนเพื่อให้การควบคุมตัวประสบความสำเร็จ และ (5) ผู้กระทำผิดอาจต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการควบคุมตัวด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามที่กฎหมายกำหนด

2.3 สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาในด้านกระบวนการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามทฤษฎีการลงโทษ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปกป้องคุ้มครองสังคม (Social Protection Theory) นั้น มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่ผู้ศึกษาให้ความสนใจ คือ (1) ลดจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังในเรือนจำ (2) เพิ่มความมั่นคงในการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (3) ส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากทั้ง 2 ทฤษฎี มุ่งเน้นให้ผู้กระทำผิดจะได้มีโอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเอง ได้พัฒนาตนเองผ่านการศึกษา การฝึกอาชีพ ไม่ถลำตัวไปสู่การกระทำผิดที่มากขึ้น หลีกเลียงไม่ให้ผู้กระทำผิดถูกลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพที่ดีในตัวผู้กระทำผิด เพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีของสังคม สามารถประกอบอาชีพสุจริตได้ภายหลังพ้นโทษ

มาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) คือวิธีการที่มีความเหมาะสมในการนำมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังเรือนจำ อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาในด้านการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ลดภาระงานและความต้อการของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้มีเจ้าหน้าที่กำลังเพียงพอที่จะควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในประเทศไทยได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลาง อันได้แก่ (1) การคุมประพฤติแบบเข้มงวด (2) การทำงานบริการสังคม (3) การใช้ค่ายทหาร (4) การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้อย่างต่อเนื่อง แต่กลับไม่พบการนำการกักขังในบ้าน มาใช้กับผู้กระทำผิดแต่อย่างใด

จากการศึกษามาตรการการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) ทั้งในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส รวมถึงในภูมิภาคเอเชีย เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย พบว่า ในประเทศเหล่านี้มีการนำการกักขังในบ้านมาใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยมีการกำหนดเป็นกฎหมายเพื่อให้อำนาจศาลพิจารณาใช้ทางเลือกดังกล่าวแทนการจำคุก โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ประวัติอาชญากรรม ความรุนแรงของคดี ความเสี่ยงต่อสังคม ความสามารถในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของผู้กระทำผิด และความพร้อมของครอบครัวผู้กระทำผิด ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

- 1) ใช้กับความผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรง คดีความผิดระดับต่ำถึงระดับกลาง เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีความผิดจราจร คดีความผิดครั้งแรก
- 2) ใช้กับผู้กระทำผิดที่มีปัญหาสุขภาพ จำเป็นต้องได้รับการรักษา
- 3) ถูกศาลพิพากษาจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือไม่เกิน 1 ปี กรณีเป็นการกระทำผิดซ้ำ

4) ต้องอยู่ภายใต้การกักบริเวณที่บ้านในช่วงเวลาที่กำหนด ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด และมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM) ในการติดตามและช่วยควบคุม

อีกทั้งยังพบข้อดีของการนำการกักขังในบ้านมาใช้ ดังนี้

1) ช่วยลดความแออัดในเรือนจำ และแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ (Paul F. Cromwell and Rolando V., 1999), (โครงการ Home Detention Curfew)

2) ผู้กระทำผิดมีโอกาสได้รับการแก้ไข พัฒนาพฤติกรรมร้าย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย ตลอดจนได้รับการศึกษา การประกอบอาชีพ เพื่อให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมได้อย่างแท้จริง (Ministry of Justice, 2023), (Prison Reform Trust, 2018)

3) สามารถลดอัตราการกลับไปทำผิดซ้ำได้ (Community Control Program), (Moreton K. and Goncalves M., 2011)

4) ลดค่าภาระใช้จ่ายของภาครัฐ เนื่องจากประหยัดงบประมาณด้านงบประมาณดำเนินงาน งบประมาณ ค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการ ค่าอาหารของผู้ต้องขัง (www.prisonprofessors.com)

ถึงแม้ว่าการกักขังในบ้าน จะมีความจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการควบคุมความประพฤติ หรือติดตามสอดส่องดูแล แต่ก็ใช้เพียงเล็กน้อย เนื่องจากสามารถใช้เทคโนโลยีอย่าง EM มาเป็นเครื่องมือในการควบคุม เจ้าหน้าที่ 1 คน จึงสามารถจะติดตาม ควบคุมดูแลผู้ที่ได้รับการ การกักขังในบ้าน ได้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งปัจจุบันในประเทศไทยมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) อยู่แล้ว หรือหากต้องมีการจัดหาเพิ่มเติมก็เป็นการลงทุนเพียงครั้งเดียวที่สามารถใช้ได้เป็นระยะเวลาานาน รวมถึงในแง่ของผู้กระทำผิดเองก็มีโอกาสได้ประกอบอาชีพ มีรายได้สำหรับเลี้ยงดูตนเอง ครอบครัว และสามารถนำเงินรายได้มาชดใช้ความเสียหายหรือเยียวยาผู้เสียหายได้อีกด้วย เมื่อผู้กระทำผิดได้รับการกักขังในบ้าน จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำก็จะลดลง อัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในเรือนจำน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีในเรื่องของความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ ลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และเป็นการเพิ่มโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถนำความรู้ความสามารถ ตลอดจนทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรมาใช้ในการควบคุมดูแล และพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังในเรือนจำได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเอง ผ่านการศึกษา การฝึกอบรม และฝึกวิชาชีพ เพื่อกลับตนเป็นพลเมืองดี มีอาชีพสุจริต อยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่าต่อไป

อย่างไรก็ตามเมื่อนำมาตรการกักขังในบ้านมาใช้กับผู้กระทำผิดรายใดนั้น ก็ควรจัดให้มีการทำรายงานการสืบเสาะเกี่ยวกับผู้กระทำผิดรายนั้นๆ รับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำรายงาน ที่เสนอความเห็นเกี่ยวกับโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด รวมถึงบุคลิกลักษณะของผู้กระทำผิด ประวัติทางอาชญากรรม ประวัติทางสังคม ความเสียหายต่อบุคคลอื่นและสังคมที่เกิดจากความผิดนั้น

ผู้ศึกษามีความเห็นเห็นว่าผู้กระทำผิดคือส่วนหนึ่งของสังคม เราไม่สามารถแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคมได้โดยเด็ดขาด การจำคุกจึงเป็นเพียงการป้องกันสังคมโดยแยกผู้กระทำผิดออกจากสังคม ในช่วงเวลาหนึ่ง เมื่อพ้นโทษก็ต้องกลับเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยไม่ใช่เรือนจำจึงเป็นวิธีที่เหมาะสมในการนำมาใช้กับผู้กระทำผิดบางประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำผิด ในคดีลหุโทษ เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้กลับตนเป็นคนดีของสังคม สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บุคคลอื่น อีกทั้งจากประสบการณ์ของผู้ศึกษา พบว่าผู้ที่ต้องโทษจำคุกเกิน 5 ปี จะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพของเรือนจำ (prisonization) ได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเคยชินกับสภาพของเรือนจำ ได้รับอิทธิพลจากการอยู่ใกล้ชิดผู้กระทำผิดที่เป็นอาชญากรอาชีพ จึงไม่เกรงกลัวเรือนจำ มองว่า การกระทำผิดคือเรื่องธรรมดา และเกิดความเคยชินกับการกระทำผิด อีกทั้งสภาพของเรือนจำที่เป็นการอยู่รวมกันของผู้กระทำผิด ทำให้ผู้ต้องขังต้องปฏิบัติตามพันธกิจกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การถ่ายทอดเทคนิคทางอาชญากรรม ทำให้ผู้กระทำผิดมีประสบการณ์มากขึ้นและเกิดเป็นการกระทำผิดที่สร้างความเสียหายในสังคมอย่างไม่มีสิ้นสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฐิติมา ประเสริฐ (2553) ที่เห็นว่าถ้าสังคมไม่พยายามปรับเปลี่ยนผู้กระทำผิดให้กลายเป็นผู้ไม่กระทำผิดหรือพลเมืองดี สังคมจะกลายเป็นผู้ผลิตประชากรผู้กระทำผิดให้เพิ่มขึ้นโดยอัตโนมัติ

ดังนั้นการแก้ไขฟื้นฟู คือ วิธีการที่คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนสามารถปรับปรุงตนเองได้ การจำคุกจึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์หรือผู้กระทำผิดที่มีความจำเป็นต้องควบคุมไว้ในเรือนจำ เพื่อความปลอดภัยของสังคม แต่ในกรณีความผิดครั้งแรกในคดีเล็กน้อย อาจนำมาตรการอื่นแทนการจำคุกมาใช้ ซึ่งการกักขังในบ้านคือ มาตรการหนึ่งที่น่านำมาใช้เช่นเดียวกัน เนื่องจากมีความสอดคล้องกับหลักการของมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว หรือข้อกำหนดโตเกียว (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures-The Tokyo Rules) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดและรูปแบบมาตรการทางเลือกแทนการจำคุก ร่างขึ้นโดยสถาบันการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสหประชาชาติภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล (United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders: UNAFEI) ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ และได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติโดยข้อมติที่ 45/110 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1990 โดยให้ความสำคัญ 3 ด้าน คือ สิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของผู้เสียหาย และความปลอดภัยและการป้องกันอาชญากรรมในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2563) ซึ่งมุ่งส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวกับผู้กระทำผิดควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองบุคคลที่ต้องถูกใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก จะนำมาซึ่งผลดีในการป้องกันสังคมให้เกิดความปลอดภัยได้ในระยะยาว

รวมถึง มีความสอดคล้องกับศึกษาของนักวิจัยไทย เช่น ดล บุนนาค (2556), วสันต์ บุญประจักษ์ (2558) และ นันทศรี เตพดลไชย (2565) ที่ได้เสนอข้อคิดเห็นให้มีการนำการกักขังในบ้านมาใช้กับผู้กระทำผิดในประเทศไทย

บทที่ 3

ข้อเสนอ

3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผู้ศึกษาเห็นประเทศไทยควรทดลองนำการกักขังในบ้านมาใช้กับผู้กระทำผิด เนื่องจาก เป็นมาตรการที่ใช้ได้ผลในต่างประเทศ และในประเทศไทยมีการออกมาตรการทางกฎหมายที่การกำหนดให้ศาลสามารถสั่งให้ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาและผู้กระทำผิดที่ต้องจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุด สามารถคุมขังไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำได้ โดยมีการกำหนดระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไขในการควบคุมดูแล นอกจากนี้กระทรวงยุติธรรมยังมีการกำหนดระเบียบให้กรมราชทัณฑ์ใช้สำหรับพิจารณาควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำรองรับอยู่แล้ว ทั้งในด้านของ (1) การกำหนด สถานที่คุมขังอื่นนอกจากเรือนจำ (2) คุณสมบัติของผู้ต้องขังที่สามารถพิจารณาให้ออกไปคุมขังยังสถานที่คุมขังอื่น (3) หลักการพิจารณาการให้ผู้ต้องขังออกไปคุมขังในสถานที่คุมขังอื่น และ (4) วิธีการดูแลผู้ต้องขังขณะคุมขังในสถานที่คุมขังอื่น เพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการกักขังในบ้าน

กรมราชทัณฑ์ควรมอบหมายกองทัณฑ์วิทยา ร่วมกับกองยุทธศาสตร์และแผนงาน ในการการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในส่วนของศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั้งในและต่างประเทศ เช่น งานวิจัย และเอกสารวิชาการต่าง ๆ รวมถึงจัดประชุมและเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารในกระทรวงยุติธรรม เพื่อสอบถามความคิดเห็นและแนวทางความเป็นได้ในการนำมาตรการดังกล่าวมาทดลองใช้กับผู้กระทำผิด จากนั้นจึงกำหนดแนวทางการดำเนินการ โดยคัดเลือกผู้กระทำผิดคดีลหุโทษ กระทำผิดครั้งแรก ไม่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำ และครอบครัวมีความพร้อมในการดูแล จากนั้นจึงเริ่มโครงการศึกษานำร่อง โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก เพื่อให้ทราบถึงถึงข้อดี ข้อเสีย และประสิทธิผลของมาตรการดังกล่าว จากนั้นจึงนำผลการศึกษามาเสนอเพื่อเป็นทางเลือกให้ในการนำมาใช้กับผู้กระทำผิดมากขึ้น

นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมในรายละเอียดของการนำมาปฏิบัติให้มีความชัดเจนมากขึ้น หรือพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น รวมถึงมีการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนมาตรการดังกล่าวมาใช้เป็นทางเลือกในการ

ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ เพิ่มความมั่นคงในการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและส่งเสริมการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

ผู้ศึกษาเห็นว่าการศึกษาสำรวจ เพื่อการนำการกักขังในบ้านมาใช้กับผู้กระทำผิดในประเทศไทย จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

กระทรวงยุติธรรมในฐานะเป็นหน่วยบังคับบัญชาของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ควรมีบทบาทและกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการนำการกักขังในบ้านมาใช้ โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานในสังกัดทำงานประสานกันรวมถึงร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนโครงการนำร่องดังกล่าว ที่สำคัญควรประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นทาง คือ ตำรวจ อัยการ ศาล เพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันในการทดลองใช้การกักขังในบ้าน เนื่องจากทั้ง 3 หน่วยงาน คือ ผู้จับกุม ส่งฟ้อง และตัดสิน ว่าผู้กระทำผิดรายใดจะต้องถูกส่งเข้ามาอยู่ในเรือนจำ โดยเฉพาะศาลซึ่งมีบทบาทสำคัญและมีอำนาจที่จะนำมาตรการดังกล่าวมาใช้โดยตรง เพื่อให้ศาลมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่กรมราชทัณฑ์กำลังเผชิญอยู่ ทั้งในเรื่องผู้ต้องขังล้นเรือนจำ จำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงในการควบคุมของเรือนจำ และการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิด ตลอดจนมีความเข้าใจถึงแนวคิดและขั้นตอนการนำการกักขังในบ้านมาใช้ในทางปฏิบัติมากขึ้น

ศาลยุติธรรมซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการตัดสินพิพากษาผู้กระทำผิด ควรส่งเสริมให้ผู้พิพากษาได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจบทบาทการปฏิบัติหน้าที่และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม ศาลจึงควรจัดอบรมผู้พิพากษาในทุกระดับให้มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดเรื่องทางเลือกในการลงโทษแทนการจำคุก เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่และการใช้ดุลพินิจเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการกักขังในบ้านในด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยคำนึงถึงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย รวมถึงเป็นการป้องกันการใช้ดุลพินิจที่ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันของศาล ที่สำคัญศาลยังควรมีการปรับปรุงบัญชีอัตราโทษ และให้คำแนะนำในการออกคำสั่งเพื่อนำการกักขังในบ้านมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายในกรณีต่าง ๆ ให้สอดคล้องตามหลักสำคัญทางกฎหมาย โดยมอบหมายให้กรมคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะผู้กระทำผิดในคดีต่อไปนี้ (1) คดีที่ไม่ปรากฏว่าจำเลยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ (2) คดีที่ศาลเห็นว่า จะลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 5 ปี (3) คดีอาชญากรรมเล็กน้อยๆ ที่จำเลยให้การรับสารภาพ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาใช้การกักขังในบ้าน

กรมคุมประพฤติ ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่ศาลเห็นควรใช้การกักขังในบ้าน โดยการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติพฤติกรรมในการทำ ความผิด ภูมิหลังทางสังคม สภาพความผิดและเหตุอื่นอันควรปรานีก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยให้พนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งศาลแล้วนำมาวิเคราะห์ ประเมิน และทำรายงานความเห็นเสนอต่อศาลเพื่อกลั่นกรองผู้กระทำ ความผิดและใช้ข้อมูลประกอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าจะเหมาะสมต่อการกักขังในบ้านหรือไม่ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการแก้ไขปรับปรุงตนเองของผู้กระทำ ความผิดเป็นหลัก ที่สำคัญควรนำข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะมาพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความร้ายแรงตามลักษณะของความผิด ผลร้ายแรงตามประเภทและปริมาณของยาเสพติด รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ประวัติ ความประพฤติ นิสสัย สติปัญญา การศึกษาอบรม ภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว การถูกบังคับขู่เข็ญหลอกลวง ฯลฯ ตามแบบเก็บรวบรวมข้อมูลที่กรมคุมประพฤติกำหนดไว้ นอกจากนี้ยังควรเข้ามาให้การสนับสนุนด้านเจ้าหน้าที่และเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring) สำหรับติดตามตัวผู้กระทำผิดที่ศาลให้การกักขังในบ้าน เนื่องจากกรมคุมประพฤติมีเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาก 30,000 เครื่อง (วิถวัลย์ สุนทรขจิต, 2563) อีกทั้งยังมีศูนย์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวหรือศูนย์ EMCC (Electronic Monitoring Control Center) ที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง จึงสามารถตรวจสอบข้อมูลการแจ้งเตือนในกรณีต่าง ๆ และประสานส่งต่อข้อมูลให้พนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ดำเนินการตรวจสอบติดตามผู้กระทำผิดที่อยู่ในความดูแลได้อย่างทันทั่วทั้งที่ รวมทั้งยังมีอาสาสมัครคุมประพฤติมากถึง 20,023 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2567) ที่ทำงานอยู่ในศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติทั่วประเทศ ซึ่งน่าจะเข้ามามีส่วนช่วยในการติดตาม ควบคุม ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ผู้กระทำผิดที่ได้รับการกักขังในบ้านได้อีกทางหนึ่ง

การทดลองนำการกักขังในบ้านในประเทศไทยไม่จำเป็นจะต้องมีการใช้งบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวแต่อย่างใด เนื่องจากสามารถขอรับการสนับสนุนจากกรมคุมประพฤติได้ อีกทั้งในด้านบุคลากรที่จะเข้ามาทำหน้าที่ติดตามควบคุมดูแล ก็มีเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติที่สามารถเข้ามาสนับสนุนได้ ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า “ถึงเวลาแล้วที่เราควรจะต้องนำ การกักขังในบ้านมาใช้” โดยเริ่มจากการศึกษานำร่องในผู้กระทำผิดที่ไม่ใช้ความรุนแรง เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีความผิดจราจร คดีความผิดครั้งแรก และคดียาเสพติดรายเล็ก ๆ ที่ศาลพิพากษาจำคุกไม่เกิน 5 ปี โดยประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด เริ่มตั้งแต่ ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ ให้เข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ อันจะนำไปสู่การบริหารงานเรือนจำให้มีความมั่นคง และส่งเสริมการด้านการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังเช่นที่ ชลธิช ชื่นอุระ ผู้อำนวยการสำนัก

ส่งเสริมข้อกำหนดกรุงเทพและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ระบุว่า มีถึง 122 ประเทศทั่วโลก ที่ประสบปัญหาผู้ต้องขังล้นคุก แนวทางที่ควรใช้ไม่ใช่การเพิ่มหรือขยายพื้นที่เรือนจำ แต่ควรคิดถึงหลักการ “ลดการใช้เรือนจำ” ด้วยแนวคิดที่ว่า “เรือนจำไม่ควรเป็น มาตรการหลักของการลงโทษ แต่ควรถูกใช้เป็นมาตรการสุดท้าย เมื่อมาตรการอื่นใช้ไม่ได้ผลแล้วจริง ๆ” เพราะเป้าหมายของการลงโทษ คือ ไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ที่เสนอว่า (1) ต้องทบทวนว่าคนที่เป็นอันตราย ต่อสังคมที่แท้จริงที่ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ คือ “ใคร” (2) คดียาเสพติด ผู้เสพยา ผู้ค้ารายย่อยที่ พัฒนามาจากการเป็นผู้เสพ เป็นผู้ต้องขังกลุ่มใหญ่ที่สุดในเรือนจำ ควรหันมาใช้นโยบายทางปกครอง ร่วมกับนโยบายด้านสาธารณสุขอย่างจริงจัง ในการพิจารณาให้ผู้เสพเป็นผู้ป่วย และ (3) ทางเลือกอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การจำคุก ควรมีการแก้ไขกฎหมายและสร้างเครื่องมือให้ศาลมีความมั่นใจว่าระบบการลงโทษ อื่นๆ นั้นสามารถตรวจสอบได้จริง ดังนั้นหากการศึกษานำร่องเรื่องการกักขังในบ้าน ต้องทำให้ศาล เห็นได้ว่า ผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัวไว้ในบ้านและปฏิบัติตามข้อกำหนดจริง รวมถึงไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ ศาลก็จะมี ความมั่นใจและกล้าที่จะตัดสินใจให้ผู้กระทำผิดได้รับการกักขังในบ้านมากขึ้น ที่สำคัญยังต้อง ทำให้สังคมมั่นใจด้วยว่ามาตรการดังกล่าวไม่ใช่การปล่อยตัวไปผู้กระทำผิดไปโดยไม่ได้รับการลงโทษ แต่มีระบบที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต้องทำงานแบบ บูรณาการกันจึงจะทำให้มาตรการดังกล่าวเกิดขึ้นได้จริง

บรรณานุกรม

หนังสือ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกรมราชทัณฑ์.

นนทบุรี: กรมราชทัณฑ์, 2562.

นันทิ จิตสว่าง. หลักทัณฑ์วิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์, 2540.

ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. การจัดกลุ่มความผิดและโทษทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของ

ไทย. (Classification of Crime). กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม, 2554.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ, 2561.

ศรันยา สี่มา. การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกับปัญหา

ผู้ต้องขังล้นเรือนจำ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2563.

อัจฉริยา ชูตินันท์. อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2557.

อุทัย อาทิวา. ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรีนติ้ง, 2558.

Morris, Norval and Tonry, Michael. Between Prison and Probation: Intermediate

Punishments in a Rational Sentencing System. New York: Oxford

University Press, 1991.

บทความในวารสาร

ดล บุณนาค. “ทางเลือกในการลงโทษจำเลยในคดีอาญา : มาตรการลงโทษระดับกลาง.” ตุลพาห 60

(มกราคม-เมษายน 2556): 157-158.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. “การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลาง

มาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาของไทย.” วารสารกระบวนการยุติธรรม 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2554): 5-29.

Bagaric M. and others. “Technological Incarceration and the end of the Prison Crisis.”

The Journal of Criminal Law & Criminology 108, No. 1 (winter 2018): 1-64.

วิทยานิพนธ์/รายงานการศึกษา

ชิต้า ธนฐิติวงศ์. การควบคุมผู้ต้องโทษโดยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

เจษฎา พุ่มจันทร์. แนวทางการบังคับใช้มาตรการลงโทษระดับกลางของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2564.

ฐิติมา ประเสริฐ. การจำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

ดวงกมล เปรมใจ. การใช้ค่ายทหารเป็นสถานที่จำคุกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/2. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2558.

นันทร์ศมี เทพชลไชย. ยุติธรรมก้าวหน้า : มาตรการลงโทษระดับกลางเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล, หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 5 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2556.

ปริยานุช สันติวงษ์. ทัศนะของผู้บริหารในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตราลงโทษระดับกลางมาใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

วสันต์ บุญประจักษ์. มาตรการการลงโทษผู้กระทำความผิดหญิงในคดีอาญา ศึกษากรณีการจำกัดเสรีภาพไว้ในที่อยู่อาศัย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558.

สิริพงศ์ สิริวรรณาค. ปัญหาการรอกฎลงโทษกับมาตรการทางเลือกแทนโทษจำคุก. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2564.

สุรินทร์ มากชูชิต. ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา : ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.

การสัมภาษณ์

ดร.กลยุทธิ์ พานาสันต์ อดีตผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมราชทัณฑ์. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2567.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- กรมคุมประพฤติ. รายงานการติดตามผลการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติราชการรายปี พ.ศ.2566-2567. [ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: http://164.115.41.115/doc_dop/ [1 สิงหาคม 2567].
- กรมราชทัณฑ์. พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 21 [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/021/1.PDF> [13 สิงหาคม 2567].
- กรมราชทัณฑ์. ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์. [ออนไลน์]. 2566ก. แหล่งที่มา: http://www.correct.go.th/?page_id=12255 [1 กรกฎาคม 2566].
- กรมราชทัณฑ์. ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการสำหรับการคุมขังในสถานที่คุมขัง พ.ศ. 2566. [ออนไลน์]. 2566ข. แหล่งที่มา: <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/021/1.PDF> [13 สิงหาคม 2567].
- กรมราชทัณฑ์. รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ. [ออนไลน์]. 2567ข. แหล่งที่มา: http://www.correct.go.th/rt103pdf/report_result.php?date=2024-0501&report= [1 สิงหาคม 2567].
- กฤตยา อาชวนิจกุล. คนในคุกกลมหายใจของทุกคนต้องเท่าเทียม. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <https://theactive.net/read/prisoner-equal-right-to-breathe/> [1 สิงหาคม 2567].
- คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 17 [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php> [13 สิงหาคม 2567].
- ณัฐรัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. ทฤษฎีการลงโทษ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: https://www.stou.ac.th/schools/slw/upload/41716_6.pdf [1 สิงหาคม 2567].
- ธัชชนันท์ สว่างศรี และ ศุภกร ปุญญฤทธิ์. การศึกษาแนวทางการใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง :กรณีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับงานควบคุมความประพฤติในประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://rsucon.rsu.ac.th/files/proceedings/nation2019/NA19-064.pdf> [22 กรกฎาคม 2567].
- นัทธี จิตสว่าง. มาตรการทางเลือกในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเพื่อแก้ปัญหานักโทษล้นคุก. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.nathee-chitsawang.com/มาตรการทางเลือกในการป> [1 สิงหาคม 2567].

- พยนต์ สิ้นธนูวา. บทบาทและหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติด้านการสืบเสาะและพินิจ. [ออนไลน์]. 2567. แหล่งที่มา: <https://www.probation.go.th/document/hits335.pdf> [5 สิงหาคม 2567].
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. ข้อเสนอ New Normal ของ “เรือนจำ” ต้องเริ่มที่กระบวนการลงโทษทางอาญา ตั้งแต่ก่อนส่งคนเข้ามาจำคุก. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/ประชาสัมพันธ์/125172> [10 สิงหาคม 2567].
- สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ. มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว หรือข้อกำหนดโตเกียว. [ออนไลน์]. 2563. แหล่งที่มา: <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER13/DRAWER095/GENERAL/DATA0000/00000114.PDF> [10 สิงหาคม 2567].
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก หน้า 6 [ออนไลน์]. 2565. แหล่งที่มา: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/066/T_0006.PDF [1 สิงหาคม 2567].
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก 13. [ออนไลน์]. 2561 แหล่งที่มา: https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF [22 กรกฎาคม 2567].
- Brian K. Payne & Randy R. Gainey. The Influence of Demographic Factors on the Experience of House Arrest. [Online]. 2022 Available from: https://digitalcommons.odu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=sociology_criminaljustice_fac_pubs [1 August 24].
- HM Prison & Probation Service. Home Detention Curfew (HDC) Policy Framework. [Online]. 2024. Available from: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66701aa6fdbf70d6d79d9705/Home_Detention_Curfew_V7_002_.pdf [1 August 24].
- Jeffrey N. Hurwitz. House Arrest: A Critical Analysis of an Intermediate-Level Penal Sanction. [Online]. 1987. Available from: https://scholarship.law.upenn.edu/penn_Law_review/vol135/iss3/5 [1 August 24].
- Ministry of Justice. Sentencing Bill Factsheet: Home Detention Curfew (HDC). [Online]. 2023. Available from: <https://www.gov.uk/government/publications/>

sentencing-bill-2023/sentencing-bill-factsheet-home-detention-curfew-hdc
[1 August 24].

Moreton K. and Goncalves M. The effect of early release of prisoners on Home Detention Curfew (HDC) on recidivism. [Online]. 2011 Available from:
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7cb84540f0b65b3de0abfc/efect-early-release-hdc-recidivism.pdf> [1 August 24].

Prison Reform Trust. Home Detention Curfew. [Online]. 2018 Available from:
<https://prisonreformtrust.org.uk/home-detention-curfew/> [1 August 24].

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายฐิติพันธ์ มนูญันทรถ
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ประกาศนียบัตรนักเรียนจำทหารเรือ หลักสูตร 2 ปี - รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม) มหาวิทยาลัยมหิดล
ผลงาน	
พ.ศ. 2564	รางวัลชนะเลิศนวัตกรรมการพัฒนางานราชทัณฑ์ ประเภทการบริหารจัดการเรือนจำ“เรือนจำท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามรอยศาสตร์พระราชา”
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2563	ผู้อำนวยการสถานกักขังกลางจังหวัดตราด (อำนวยการต้น)
พ.ศ. 2564	ผู้บัญชาการเรือนจำอำเภอสุวรรณคโลก (อำนวยการสูง)
พ.ศ. 2564	ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัดสุโขทัย (อำนวยการสูง)
พ.ศ. 2565	ผู้บัญชาการเรือนจำกลางกำแพงเพชร (อำนวยการสูง)
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บัญชาการเรือนจำกลางกำแพงเพชร (อำนวยการสูง)